

เรื่อง : การพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ ตามบริบทโรงพยาบาลนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : ลินดา ผดุงวิทย์,เบญจมาศ พรหมตอยกลอย,นรินทร ปะวะโก , ปิยะวรรณ ละอองคำ

หน่วยงาน : งานการพยาบาลหน่วยควบคุมการติดเชื้อและงานจ่ายกลาง กลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ ตามบริบทโรงพยาบาลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม และเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือก ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วย บุคลากรในโรงพยาบาลนาเชือกที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยา 120 คน ผู้ป่วยที่refer backจากโรงพยาบาลอื่นๆ จำนวน 63 ราย ผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ จำนวน 10 ราย ดำเนินการวิจัยใน 3 ระยะ คือ 1)ระยะศึกษาสถานการณ์ 2)ระยะดำเนินการ และ3)ระยะประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงานและการเผยแพร่เพื่อนำมา พัฒนาระบบการจัดการการติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเฝ้าระวังการติดเชื้อดื้อยาภายในโรงพยาบาล (HAI surveillance) 2) การป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยา และ 3) การตอบสนองต่อการระบาดของเชื้อดื้อยา สอดคล้องการจัดการการติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพอย่างบูรณาการในโรงพยาบาล ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ถึง 31 มกราคม 2568 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า มีการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ รวมถึงผู้ป่วยที่refer backมารักษาต่อที่โรงพยาบาลนาเชือก มีแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือกให้เป็นแนวทางเดียวกันที่ครอบคลุมการปฏิบัติในทุกหน่วยบริการ บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพมีความรู้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 87.5 เป็น ร้อยละ 98.6 ผู้ป่วยที่refer back ได้รับยาการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ ได้รับการดูแลถูกต้องเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่พบการแพร่ระบาดของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในหอผู้ป่วยใน ระดับความพึงพอใจบุคลากรทางการแพทย์ต่อการใช้นโยบายปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนใหญ่เชื่อว่าแนวทางปฏิบัติใหม่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือก สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาได้จริง

คำสำคัญ การติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ,การพัฒนาระบบ, การแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาล,refer back

เรื่อง : การพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อมีดื้อยาต้านจุลชีพที่refer back จากโรงพยาบาลอื่น ตามบริบทโรงพยาบาลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : ลินดา ผดุงวิทย์,เบญจมาศ พรหมตอยกลอย,พวงพันธ์ ศรีธธาคลัง,ปิยะวรรณ ละอองคำ

หน่วยงาน : งานการพยาบาลหน่วยควบคุมการติดเชื้อและงานจ่ายกลาง กลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สาระสำคัญ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา:

การติดเชื้อมีดื้อยาเป็นปัญหาสำคัญของโรงพยาบาล ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน โดยเฉพาะทำให้ผู้ป่วย มีอาการที่รุนแรงมากขึ้น ไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาตัวเดิมเสี่ยงต่อการเสียชีวิต ยาที่ใช้ในการรักษาเป็นยาที่หายากและมีราคาแพง ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลนานขึ้น ผู้ป่วยและญาติขาดรายได้และเสียค่าใช้จ่ายขณะอยู่ โรงพยาบาล ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อมีดื้อยา มีทั้งด้านตัวผู้ป่วยเองที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ ประวัติการใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมหรือซื้อยากินเอง การเข้าออกโรงพยาบาลบ่อยครั้ง การได้รับการสอดใส่อุปกรณ์ทางการแพทย์เข้าไปในร่างกายเพื่อการรักษาเช่น สายสวนปัสสาวะ การใส่ท่อช่วยหายใจเป็นต้น และการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยามีทั้งผ่านการสัมผัสทางมือของบุคลากรทางการแพทย์ เครื่องมือเครื่องใช้ชยะ และพบว่ามีเชื้อดื้อยาปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นเวลานาน หากไม่มีการทำความสะอาดให้ทั่วถึง

โรงพยาบาลนาเชือก เป็นโรงพยาบาลชุมชน 30 เตียง ขนาด F2 มีการรับผู้ป่วยจากโรงพยาบาลที่มีศักยภาพที่สูงกว่า เช่น โรงพยาบาลมหาสารคาม โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ หรือโรงพยาบาลอื่นๆทั้งในและนอกจังหวัด เพื่อมารักษาต่อเนื่องใกล้บ้าน โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ป่วยที่มีประวัติการใช้เครื่องช่วยหายใจ นอนรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ได้รับยาปฏิชีวนะ หลายขนาน และมีการรักษาที่ซับซ้อนซึ่งมีโอกาสติดเชื้อมีดื้อยาขณะนอนโรงพยาบาล

จากการเก็บข้อมูลการรับการรักษาต่อจากโรงพยาบาลอื่นๆในปี พ.ศ.2565-2567 พบว่ามีผู้ป่วยที่refer back จำนวน 219,225,230 ราย ตามลำดับ ผู้ป่วยที่ติดเชื้อมีดื้อยาด้านจุลชีพจากโรงพยาบาลต้นทางจำนวน 10,18,25 ราย ตามลำดับ โรงพยาบาลนาเชือกมี แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาซึ่งจัดทำไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ.2554 ซึ่งแนวทาง ปฏิบัตินี้เป็นการปฏิบัติโดยรวมในการป้องกันการติดเชื้อมีดื้อยา ซึ่งยังไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ละ หน่วยงานมีการปฏิบัติที่หลากหลายแตกต่างกันไป จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยดื้อยาด้านจุลชีพที่refer back กลับมารักษาที่โรงพยาบาลนาเชือก แนวทางการเฝ้าระวังผู้ป่วยที่refer back และแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือก ให้บุคลากรทุกหน่วยงานสามารถ นำไปใช้ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยการนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพโดยความร่วมมือมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการปฏิบัติให้เกิดเป็นวัฒนธรรมขององค์กร โดยการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินการป้องกันการติดเชื้อมีดื้อยาและการแพร่กระจายเชื้อดื้อยามีประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้ป่วยปลอดภัย ลดความรุนแรงของการเจ็บป่วย ลดความสูญเสียทั้งด้านชีวิตและค่าใช้จ่ายทั้งของผู้ป่วยและของโรงพยาบาล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อมีดื้อยาด้านจุลชีพ ตามบริบทโรงพยาบาลนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในโรงพยาบาลนาเชือก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วย บุคลากรในโรงพยาบาลนาเชือกที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยา 120 คน 1) ผู้ป่วยที่refer back จำนวน 63 ราย ผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ จำนวน 10 ราย ดำเนินการวิจัยใน 3 ระยะ คือ 1)ระยะศึกษาสถานการณ์ 2)ระยะดำเนินการ และ3)ระยะประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงานและการเผยแพร่ เพื่อนำมา พัฒนาระบบการจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพด้านการป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเฝ้าระวังการติดเชื้อดื้อยาภายในโรงพยาบาล (HAI surveillance) 2) การป้องกันและ ควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยา และ 3) การตอบสนองต่อการระบาดของเชื้อดื้อยา สอดคล้องการจัดการการดื้อยาต้าน จุลชีพอย่างบูรณาการในโรงพยาบาล ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ถึง 31 มกราคม 2568 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยา แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

พบว่า มีการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยดื้อยาต้านจุลชีพ รวมถึงผู้ป่วยที่refer backมารักษาต่อที่โรงพยาบาลนาเชือก มีแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือกให้เป็นแนวทางเดียวกันที่ครอบคลุมการปฏิบัติในทุกหน่วยบริการ บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพมีความรู้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 87.5 เป็น ร้อยละ 98.6 ผู้ป่วยที่refer back ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้ป่วยดื้อยาต้านจุลชีพ ได้รับการดูแลถูกต้องเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่พบการแพร่ระบาดของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในหอผู้ป่วยใน ระดับความพึงพอใจบุคลากรทางการแพทย์ต่อการใช้นโยบายปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนใหญ่เชื่อว่าแนวทางปฏิบัติใหม่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาลนาเชือก สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาได้จริง

การนำผลงานวิจัยใช้ประโยชน์ในงานประจำ

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางที่เป็นระบบปฏิบัติได้จริง เพื่อเฝ้าระวังป้องกันการแพร่กระจายเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพให้เป็นแนวทางเดียวกันทุกหน่วยบริการ รวมถึงการวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยลงสู่ชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารในการสนับสนุนอุปกรณ์ การดูแลแบบทีมสหวิชาชีพ การสื่อสารที่ดีระหว่างทีมผู้ดูแล ทั้งโรงพยาบาลต้นทางและปลายทาง บุคลากรทีมผู้ดูแลผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดูแลผู้ป่วยได้ถูกต้องเหมาะสม การมีระบบการเฝ้าระวังป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่จะส่งผลให้ไม่มีการแพร่กระจายเชื้อได้ รวมถึงการบันทึกเวชระเบียนที่ครบถ้วนเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพ ประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564

<http://narst.dmsc.moph.go.th/documentation/AMR%20strategy%202560-2564.pdf>

2. งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลนาเชือก.(2565-2567). ทะเบียนรายงานการติดเชื้อในโรงพยาบาล. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

3. สมหวัง ด่านชัยวิจิตร และ ไพฑูรย์ บุญมา. การควบคุมโรคติดเชื้อและการแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาล [อินเทอร์เน็ต]. 2547: <http://narst.dmsc.moph.go.th/another/meeting/1/5.doc>